

Internationale werkloosheid en collectieve druk

DRS. M. VAN SCHAAIJK

In zijn column „De sociale hitparade van de OESO” laat P. de Grauwe een figuur zien die hem, naar hij schrijft, is aangedragen door zijn „vriend die bekend staat om zijn rechtse ideeën”. In die figuur wordt voor een vijftal landen (België, Nederland, VS, Japan en Zwitserland) de sociale-uitgavendruk en het werkloosheidspercentage weergegeven. Daaruit blijkt dat naarmate de sociale-uitgavendruk hoger is ook het werkloosheidspercentage hoger is. Volgens de vriend van

De Grauwe ligt hier een oorzakelijk verband. De Grauwe vertelt vervolgens dat om zijn wetenschappelijke geest te overtuigen de nodige standaardfouten en Durbin-Watsons zouden moeten worden voorgelegd.

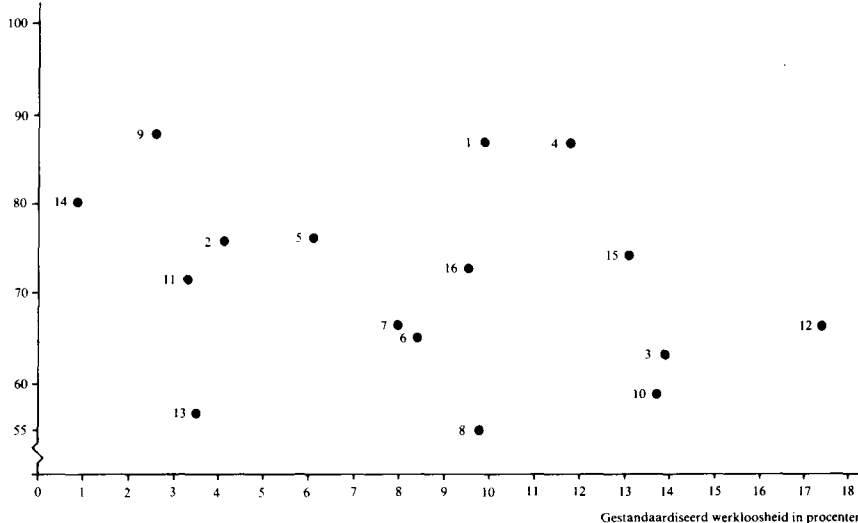
Nu De Grauwe publiekelijk bekend heeft gemaakt dat hij bij dit soort analyse gevoelig is voor de hoogte van de Durbin-Watson, moet worden gevreesd dat zijn vriend hem inmiddels reeds van een zeer fraaie DW behorende bij zijn figuur heeft voorzien. Men kan immers bij een dwarsdoorsnede-analyse een fraaie DW verkrijgen door de landen, luttelend op de hoogte van het residu, in een bepaalde volgorde te zetten.

Tabel. Netto/bruto-verhouding (inclusief sociale lasten werkgevers) per land in 1983, en de gestandaardiseerde werkloosheidspercentages in 1983

Land	Netto/bruto-verhouding	Werkloosheidspercentage
Australië	87,1	9,9 (1) a)
Oostenrijk	75,6	4,1 (2)
België	62,9	13,9 (3)
Canada	86,9	11,8 (4)
Denemarken	62,5	—
Finland	76,1	6,1 (5)
Frankrijk	65,2	8,4 (6)
Duitsland	66,6	8,0 (7)
Ierland	72,6	—
Italië	55,0	9,8 (8)
Japan	87,8	2,6 (9)
Luxemburg	81,9	—
Nederland	58,8	13,7 (10)
Noorwegen	71,4	3,3 (11)
Portugal	72,2	—
Spanje	66,2	17,4 (12)
Zweden	56,8	3,5 (13)
Zwitserland	80,2	0,9 (14)
Groot-Brittannië	74,0	13,1 (15)
VS	72,3	9,5 (16)

Netto in procenten van de loonsom van de modale werknemer

Figuur. Netto/brutoverhouding in relatie tot werkloosheidspercentage per land in 1983 (zie voor landnummers de tabel)

a) Nummering landenpunten in grafiek.

Niet alleen rechtse, ook averechtse ideologen dienen te worden gewantwoord wanneer ze met dit soort selectief cijfermateriaal komen aandragen. Indien men eveneens op basis van OESO-cijfers voor eveneens vijf landen (Zweden, Duitsland, Frankrijk, VS en Canada) een soortgelijke figuur als van de vriend van De Grauwe tekent, vindt men eveneens een schitterende relatie, maar deze keer in die zin dat naarmate de collectieve druk hoger is, het werkloosheidspercentage lager is. Averechtse ideologen zullen daaraan toevoegen dat daar een oorzakelijk verband ligt. Immers, hoe hoger de overheidsuitgaven, hoe beter het onderwijs, dus hoe hoger de produktiviteit; hoe beter het openbaar bestuur, dus hoe minder door sociale conflicten verloren gegane energie; en hoe meer investeringspremies, hoe meer investeringen. Kortom, hoe hoger de overheidsuitgaven, hoe hoger de welvaart en hoe lager de werkloosheid.

Indien men daarentegen niet van enkele, maar van alle OESO-landen waarvan zowel de collectieve druk 1) als de werkloosheidspercentages 2) bekend zijn een figuur tekent, dan ziet men geen relatie tussen hoogte van collectieve druk en werkloosheid.

Het komt me voor dat zowel rechtse als averechtse ideologen ieder slechts één, zij het ieder een verschillende, kant van de medaille oppoetsen. Overheidsactiviteiten hebben zowel een lasten- als een batenkant. Tot het midden van de jaren zeventig was het benadrukken van de batenkant politiek in de mode, thans de lastenkant. Laten de beoefenaren van de wetenschap zich niet meeslepen door de politieke waan van de dag.

Marein van Schaijk

1) De verhouding tussen netto loon en loonsom inclusief sociale lasten werkgevers op het niveau van de modale werknemer is berekend op basis van *The tax/benefit position of production workers*, OESO, Parijs, 1984.

2) De OESO publiceert gestandaardiseerde (zo goed mogelijk vergelijkbare) werkloosheidspercentages in *Quarterly labor force statistics* 1985, nr. 1, Parijs, 1985.

Het schrijven van een column is een risikante onderneming. De auteur moet een opinie vertolken, zonder dat hij deze met alle wetenschappelijke argumenten kan inkleeden. Of wel minimiseert hij het risico en kiest hij voor het niet controversiële onderwerp (hetgeen meestal op rijpere leeftijd gebeurt, en de auteur toelaat de rol van wijze man te spelen). Of wel opteert hij voor het scherp geprofileerde onderwerp, waardoor hij zich blootstelt aan verwijten dat hij slechts een demagoog of een ideoloog is die men op zijn best niet au sérieux neemt. Dit laatste is mij te beurt gevallen naar aanleiding van mijn column „De sociale hitparade van de OESO”.

Waarover ging deze column? Met een zekere humor (of zo dacht ik tenminste: mijn humoristisch bedoelde uitlating over Durbin-Watson's levert mij een onvoldoende op voor econometrie) suggereerde ik dat de hoge sociale uitgaven van België en Nederland een probleem zijn geworden en zelfs een oorzaak van werkloosheid in deze landen. Deze stelling is niet nieuw en wordt nu in de jaarrapporten van de belangrijke internationale instellingen zoals de EG, het IMF en de OESO eveneens verkondigd. De rode lap in mijn column was het grafiekje waarover mijn twee critici zich nu zo ergeren. Wilde ik daarmee deze stelling bewijzen? Natuurlijk niet. Wel het probleem van de sociale zekerheid dramatiseren. Het is de taak van de columnist dit af en toe te doen.

In hun repliek stellen mijn twee critici dat er geen verband is tussen de hoogte van de sociale uitgaven en de werkloosheid. Ze stellen zich meteen zeer extreem op. Tevens ben ik verwonderd dat ze hun huiswerk maar half hebben gedaan. Zo produceert Chris de Neubourg staafjesdiagrammen zonder het verband tussen de twee variabelen aan enkele eenvoudige statistische toet-

sen te onderwerpen. Marein van Schaaijk kijkt het verband na tussen de netto-bruto-verhouding van het loon en de werkloosheid, terwijl ik het in mijn column had over het verband tussen de sociale uitgaven en de werkloosheid.

Ik zal dan maar het onaffe huiswerk vervolledigen. De figuur toont de werkloosheidsgraad en de sociale uitgaven van de 17 OESO-landen waarvoor deze statistieken beschikbaar zijn (exclusief de uitgaven voor werkloosheid; dit om „spurious” correlatie tussen beide variabelen te vermijden). De eerste indruk is *niet* dat er absoluut geen verband bestaat, zoals mijn critici willen doen geloven. Een eenvoudige regressie toont het volgende aan:

$$U_i = 1,54 + 0,285i$$

(0,3) (1,3)

$$R^2 = 0,10 \quad SER = 5,4$$

met: U_i = de werkloosheidsgraad van land i , (bron: OECD, *Main economic indicators*);

S_i = de sociale uitgaven van land i in procenten van het bnp van land i (bron: OECD, *Social expenditure*, 1985).

De getallen tussen haakjes zijn de t -statistieken. Uit de figuur blijkt ook dat Ierland een apart geval is. Laten we Ierland ter zijde dan verkrijgen we de volgende regressieresultaten:

$$U_i = 0,84 + 0,285i$$

(0,2) (1,7)

$$R^2 = 0,17 \quad SER = 4,1$$

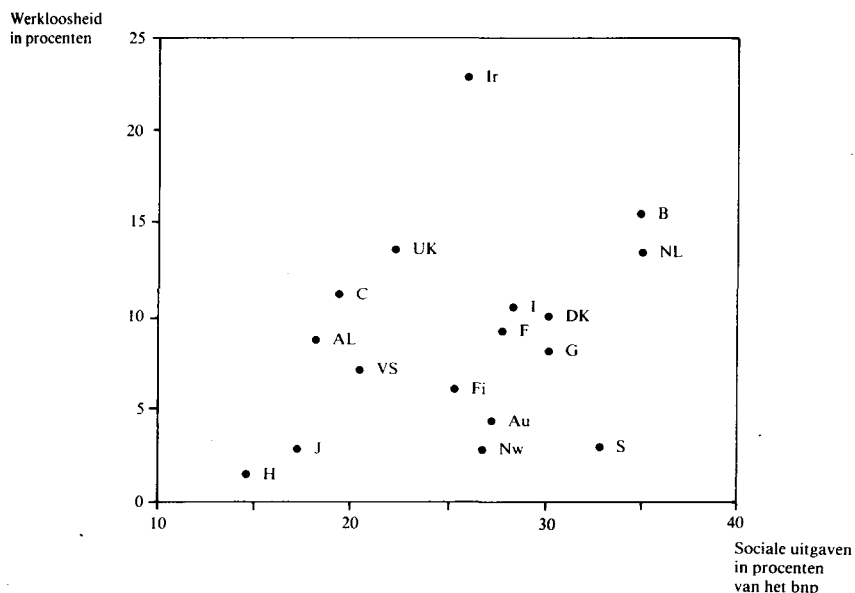
Deze resultaten suggereren het volgende. Ten eerste blijkt er wel een positief verband te bestaan tussen de hoogte van de sociale uitgaven en de hoogte van de werkloosheid. Dit verband is echter op de limiet van

de statistische significantie. Ten tweede blijkt uit de relatief lage determinatiecoëfficiënt en de relatief hoge standaardfout van de regressie dat er nog andere variabelen moeten zijn die de grote verschillen in werkloosheid tussen landen verklaren. In mijn column heb ik niet het tegendeel beweerd.

Ik maak mij over deze empirische evidentie geen illusies. Ze is nog verre van volledig. Door deze evidentie te negeren stellen mijn critici zich echter extremer op dan ikzelf. Hoe kan immers nog ontkend worden dat de sociale sector in België en Nederland een probleem is, ja zelfs een bron van werkgelegenheidsafbraak? Zonder schroom gooi ik de bal terug naar mijn critici: alleen ideologen willen dit niet inzien.

P. de Grauwe

Figuur. Werkloosheidspercentages en Sociale Uitgaven

Bron: OECD, *Social expenditure*, Parijs, 1985; OECD, *Main economic indicators*.
 AL = Australië; Au = Oostenrijk; B = België; C = Canada; DK = Denemarken; F = Frankrijk; Fi = Finland; G = West-Duitsland; H = Zwitserland; I = Italië; Ir = Ierland; J = Japan; NL = Nederland; Nw = Noorwegen; S = Zweden; UK = Verenigd Koninkrijk; VS = Verenigde Staten.